

Ум царува, ум робува, ум патки пасе

Aký rozum, taký účinok

Venujem svojim deťom

OBSAH

ÚVOD.....	7
1. TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ BULHARSKEJ A SLOVENSKEJ FRAZEOLÓGIE	9
2. TEMATICKÝ PREHĽAD FRAZÉM V BULHARČINE A SLOVENČINE.....	18
3. SYSTÉMOVÉ VZŤAHY FRAZÉM V BULHARČINE A SLOVENČINE.....	32
3.1. SYNONYMIA FRAZÉM.....	32
3.2. VARIANTNOSŤ FRAZÉM.....	39
3.3. ANTONYMIA FRAZÉM.....	44
4. ZHODY A ROZDIELY BULHARSKEJ A SLOVENSKEJ FRAZEOLÓGIE.....	47
4.1. FRAZEOLOGIZAČNÉ MECHANIZMY V BULHARČINE A SLOVENČINE.....	48
4.2. TYPOLÓGIA EKVIVALENTOV A ŠPECIFICKÉ ČRTY BULHARSKEJ A SLOVENSKEJ FRAZEOLÓGIE.....	51
ZÁVER.....	56
II. ČASŤ	
SPRACOVANIE SLOVNÍKOVEJ ČASTI.....	60
SLOVNÍK TEMATICKÝCH SKUPÍN FRAZÉM V BULHARČINE A SLOVENČINE.....	64
INDEX TEMATICKÝCH SKUPÍN BULHARSKÝCH A SLOVENSKÝCH FRAZÉM.....	187
BIBLIOGRAFIA.....	191
PRAMENE.....	195

ÚVOD

Teória frazeológie ako vedný odbor zaznamenala v poslednom období prudký rozmach. Napriek tomu pretrváva naďalej paradoxná situácia. Vychádza veľké množstvo teoretických prác i praktických riešení konkrétnych problémov, no stále chýba všeobecne akceptovateľná definícia frazeologickej jednotky. Rozpory a protirečenia frazeológov pramenia z rozdielneho chápania frazémy, vymedzenia a odstupňovania jej základných vlastností, ako aj z odlišného teoretického či metodologického prístupu k jednotlivým otázkam frazeológie.

Popri výskumoch frazeologického fondu vlastného jazyka sme najmä v posledných rokoch svedkami pokusov o viac alebo menej systematické dvoj- i viacjazyčné konfrontácie frazeologických systémov vyvolaných teoretickými, ale i praktickými potrebami, ktoré sú neodmysliteľnou súčasťou komplexnejšieho pohľadu na frazeológiu vôbec. O istý príspevok k takejto jazykovej konfrontácii sa usiluje i naša práca založená na porovnávaní miery ekvivalencie dvoch geneticky príbuzných jazykov, bulharského a slovenského. V tejto súvislosti žiada sa poukázať na to, že doterajší bulharsko-slovenský či slovensko-bulharský frazeologický výskum je prezentovaný len niekoľkými štúdiami či dizertačnými prácami (Kjuvlieva, Andreeva, Dobříková a iní).

Šírka frazeologickej problematiky umožňuje na jednej strane rôzne prístupy k jej skúmaniu, na druhej strane komplikuje jej komplexné predstavenie v rámci jednej publikácie. Preto sme sa s ohľadom na ciele, ktoré sledujeme, rozhodli prístupit' k analýze frazeologického materiálu z tematického hľadiska. Tematický prístup predpokladá komplexné a relatívne úplné odhalenie širokej škály javov frazeologického systému od rozsahu pojmového areálu, ktorý odráža, cez zložitost' jeho sémantického výkladu až k systémovým vzťahom, ktoré ho interpretujú. Napokon, v konfrontácii s iným frazeologickým systémom vedie tento prístup k zisťovaniu zhôd a rozdielov medzi nimi.

Predkladaná publikácia je určená študentom bulharčiny, ale aj slovakistom v Bulharsku, prekladateľom i širšej verejnosti. Vo svojich úvahách sa opierame o náš predošlý výskum (Andreeva, 1981).

Ťažiskom práce je jej druhá časť, ktorá sleduje praktické ciele zamerané na frazeografické spracovanie bulharských frazém v konfrontácii s ich slovenskými ekvivalentmi. Má teda plniť funkciu informatívnej príručky a do istej miery, keďže nejde o dvojjazyčný frazeologický slovník v pravom zmysle slova, zaplniť medzeru, ktorá už dlhší čas existuje v bulharsko-slovenskej lexikografickej praxi. Frazeologické jednotky uvedené v tejto publikácii predstavujú výber zo širšieho tematicky rozčleneného frazeologického materiálu, ktorý má byť podkladom pre budúci dvojjazyčný frazeologický slovník.